

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛІДЕРСТВО І ОРГАНІЗАЦІЙНА ПОВЕДІНКА (ID: 2235)

Шифр та назва Спеціальності	281 «Публічне управління та адміністрування»	Факультет	Економіки та менеджменту
Назва освітньо- професійної програми	«Публічне управління та адміністрування» другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування»	Кафедра	Менеджменту та адміністрування

Викладач

Мосій Ольга Бориславівна

imosiy@ukr.net

Тел.: +380973835803

Кандидатка економічних наук, доцентка.
Доцентка кафедри менеджменту та адміністрування.
Авторка понад 120 наукових та
навчально-методичних праць.

<https://library.tntu.edu.ua/personaliji/a/m/mosij-olha-boryslavivna/>
<https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=1SIYEmsAAAAI>
<https://orcid.org/orcid-search/search?searchQuery=0000-0002-5131-761X>

Консультації: згідно з графіком консультацій

Пройшла закордонне стажування на тему*:

- 1) «Особливості функціонування стартап центрів» Білоруський державний університет (м. Мінськ, Білорусь);
- 2) “Leadership and team building”, Королівський технологічний інститут (м. Стокгольм, Швеція).

Пройшла підвищення кваліфікації:

- на тему «Академічна доброчесність при підготовці магістрів та здобувачів доктора філософії (PhD) в країнах Європейського Союзу та в Україні» в обсязі 1,5 кредитів ECTS (19-26 вересня, Люблін, Республіка Польща);
- через платформу масових відкритих онлайн-курсів Prometheus успішно закінчила курс «Підвищення кваліфікації педагогічних працівників: нові вимоги і можливості» (0,5 кредита ECTS) (Сертифікат виданий 20.01.2023 prometheus.org.ua)

Учасник Програми USAID “Децентралізація приносить кращі результати та ефективність” (DOBRE) з реалізації програми післядипломного навчання – Управління в українських органах місцевого самоврядування для лідерів, менеджерів середнього рівня, фахівців з публічних послуг громади Глобал Ком'юнітіз (Global Communities) за фінансування Агентства США з міжнародного

розвитку (2020-2021 рр.)

*матеріали стажувань використано при складанні змісту дисципліни

Загальна інформація про дисципліну

Мета курсу	Формування у майбутніх фахівців системних знань і розуміння концептуальних основ лідерства; опанування специфічних прийомів та інструментів управління поведінкою індивіда в організації.
Формат курсу	Змішаний – курс, що передбачає проведення лекцій, практичних робіт та консультації для кращого розуміння викладеного матеріалу і має супровід в електронному навчальному курсі системи A-Tutor, має структуру, контент, завдання і систему оцінювання.
Програмні компетентності згідно ОПП	ІНТ Здатність розв'язувати складні задачі і практичні проблеми адміністративної діяльності, суспільного розвитку, що передбачають проведення досліджень та здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог. ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК4. Здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні. СК1. Здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти. СК2. Здатність організовувати діяльність органів публічного управління та інших організацій публічної сфери.
Програмні результати навчання згідно ОПП	РН1. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень. РН7. Уміти розробляти національні/регіональні програмні документи щодо розвитку публічного управління, використовуючи системний аналіз і комплексний підхід, а також методи командної роботи. РН8. Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.
Обсяг курсу	Кількість кредитів ECTS–4; лекції–28 год.; практичні заняття–14 год.; самостійна робота –78 год.
Ознаки курсу	Рік навчання – 1; семестр – 1; обов'язковий; кількість модулів – 2.
Форма контролю	Екзамен
Пререквізити	Ефективність засвоєння змісту дисципліни «Лідерство та організаційна поведінка» значно підвищиться, якщо студент попередньо опанував матеріалом таких дисциплін як: «Основи менеджменту», «Самоменеджмент», «Комунікативний менеджмент».
Технічне й програмне забезпечення	Технічні засоби для демонстрування результатів навчання (ноутбук, проектор). Пакет програмних продуктів Microsoft Office.

Структура курсу

Години (лекції/ практичні)	Тема заняття, короткий зміст	Результати навчання	Засоби діагностики	Найменування робіт
3/1	Тема 1. Концепція організаційної поведінки. Складові, предмет і об'єкт організаційної поведінки. Теорії організаційної поведінки. Моделі організаційної поведінки. Тенденції розвитку організаційної поведінки.	Знати: складові, предмет і об'єкт організаційної поведінки, теорії організаційної поведінки, чинники організаційної поведінки, моделі організаційної поведінки, тенденції розвитку організаційної поведінки. Вміти: ідентифікувати моделі організаційної поведінки.	Опитування, проведення дискусій, ситуаційні завдання.	Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу Опрацювання окремих розділів програми, які не виносяться на лекції Виконання індивідуального завдання
3/1	Тема 2. Людина в системі організаційної поведінки Структура індивідуального рівня поведінки. Поняття і структура особистості. Характерні риси особистості, пов'язані з її поведінкою в організації. Теорії особистості та закони поведінки індивіда. Теорія інтересів і закон оптимальної поведінки. Критерії раціональної поведінки. Психологічна угода і типи адаптації працівників до організаційного оточення.	Знати: структуру індивідуального рівня поведінки, поняття і структуру особистості, характерні риси особистості, пов'язані з її поведінкою в організації, теорії особистості та закони поведінки індивіда, теорію інтересів і закон оптимальної поведінки, критерії раціональної поведінки, що таке психологічна угода і типи адаптації працівників до організаційного оточення. Вміти: визначати тип темпераменту, чинники, які впливають на поведінку людини, аналізувати характерні риси особистості, пов'язані з її поведінкою в організації.	Опитування, проведення дискусій, ситуаційні завдання, тести.	Підготовка до проведення контрольних заходів (контрольних робіт, тестування, екзамену)

Структура курсу					
Години (лекції/практичні)	Тема заняття, короткий зміст	Результати навчання	Засоби діагностики	Найменування робіт	
3/1	Тема 3. Управління поведінкою індивіда Соціальні ролі в організації. Детермінанти виконання соціальних ролей. Особистісний потенціал працівника та його вплив на поведінку в організації. «Я»-концепція та її вплив на поведінку людини в організації. Захисна поведінка. Модель Майерс-Бриггс. Комбінування типів особистості і особливості поведінкових реакцій. Методи визначення типу особистості та моделювання програм індивідуальної поведінки. Психометрична концепція особистості. Використання транзакційного аналізу в управлінні індивідами. Маніпулятивна поведінка та заходи з її обмеження. Психологічні методи впливу на працівників.	Знати: про соціальні ролі в організації, про особистісний потенціал працівника та його вплив на поведінку в організації, «Я»-концепцію та її вплив на поведінку людини в організації, захисну поведінку, модель Майерс-Бриггс, методи визначення типу особистості та моделювання програм індивідуальної поведінки, психометричну концепцію особистості, використання транзакційного аналізу в управлінні, маніпулятивну поведінку та заходи з її обмеження, психологічні методи впливу на працівників. Вміти: визначати особистісний потенціал працівника, сформулювати позитивну власну «Я-концепцію», пояснити поведінку працівника з точки зору психологічного захисту, застосовувати методи визначення типу особистості та використовувати їх в управлінні індивідами, протистояти маніпуляціям, використовувати психологічні методи впливу на працівників.	Опитування, проведення дискусій, ситуаційні завдання, тести.	С а м о с т і й н а р о б о т а	Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу
3/1	Тема 4. Мотивація та винагорода Модель мотивації. Настави щодо мотивації працівників в організації. Змістовні теорії мотивації поведінки індивіда. Процесійні теорії мотивації поведінки індивіда. Створення ефективної системи мотивації персоналу. Особливості формування закордонних систем мотивації праці.	Знати: модель мотивації, настанови щодо мотивації працівників в організації, теорії мотивації поведінки індивіда, створення ефективної системи мотивації персоналу, особливості формування закордонних систем мотивації праці. Вміти: пояснити поведінку людей в різних ситуаціях, аналізувати рівень мотивації працівників, розробляти ефективну систему мотивації.	Опитування, проведення дискусій, ситуаційні завдання, тести.		Опрацювання окремих розділів програми, які не виносяться на лекції
					Виконання індивідуального завдання
					Підготовка до проведення контрольних заходів (контрольних робіт, тестування, екзамену)

С а м о с т і й н а р о б о т а

Структура курсу

Години (лекції/ практичні)	Тема заняття, короткий зміст	Результати навчання	Засоби діагностики	Найменування робіт
3/2	Тема 5. Групова поведінка та командна робота Сутність, види та характеристика груп. Причини виникнення груп. Вплив групи на поведінку індивідів. Стадії розвитку групи. Підвищення ефективності діяльності колективів працівників. Специфіка роботи у командах. Етапи процесу створення та організації роботи команди. Класифікація команд. Основні фактори успіху ефективної командної роботи.	Знати: сутність, види та характеристики груп, причини виникнення груп, вплив групи на поведінку індивідів, стадії розвитку групи, підвищення ефективності діяльності колективів працівників, специфіку роботи у командах, етапи процесу створення та організації роботи команди, класифікацію команд, основні фактори успіху ефективної командної роботи. Вміти: прогнозувати вплив групи на поведінку працівника, організувати ефективну роботу в групах та командах.	Опитування, проведення дискусій, ситуаційні завдання, ділова гра.	Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу
2/1	Тема 6. Управління конфліктами і стресами Природа конфлікту, його складові. Види конфліктів. Причини конфліктів. Дії керівника щодо аналізу конфліктної ситуації. Способи розв'язання конфліктних ситуацій. Природа стресів та управління ними в організації. Збої у поведінці персоналу.	Знати: природу конфлікту, його складові, види конфліктів, причини конфліктів, дії керівника щодо аналізу конфліктної ситуації, способи розв'язання конфліктних ситуацій, природу стресів та управління ними в організації, збої у поведінці персоналу. Вміти: визначати причини та наслідки виникнення конфліктів та стресів у працівників, аналізувати конфліктні ситуації та обирати відповідні способи розв'язання конфліктів.	Опитування, проведення дискусій, ситуаційні завдання.	Опрацювання окремих розділів програми, які не виносяться на лекції
3/2	Тема 7. Організаційна культура Сутність поняття, елементи та функції організаційної культури. Формування організаційної культури. Фактори, що впливають на формування організаційної культури. Типи організаційної культури. Особливості національних культур та їх вплив на культуру організації. Діагностика культури організації. Зміни організаційної культури.	Знати: сутність поняття, елементи та функції організаційної культури, формування організаційної культури, фактори, що впливають на формування орг. культури, типи організаційної культури, особливості національних культур та їх вплив на культуру організації, діагностику культури організації, зміни організаційної культури. Вміти: діагностувати культуру організації та її вплив на поведінку працівників.	Опитування, проведення дискусій, ситуаційні завдання.	Виконання індивідуального завдання
				Підготовка до проведення контрольних заходів (контрольних робіт, тестування, екзамену)

С а м о с т і й н а р о б о т а

Структура курсу

Години (лекції/ практичні)	Тема заняття, короткий зміст	Результати навчання	Засоби діагностики	Найменування робіт
2/1	Тема 8. Управління організаційним розвитком Поняття організаційного розвитку. Проблеми організаційного розвитку. Моделі організаційного розвитку. Зміни в організації. Проблеми управління змінами. Опір змінам в організаціях. Методи подолання протидії змінам.	Знати: поняття організаційного розвитку, проблеми організаційного розвитку, моделі організаційного розвитку, зміни в організації, проблеми управління змінами, опір змінам в організаціях, методи подолання протидії змінам. Вміти: визначати проблеми організаційного розвитку, використовувати методи подолання протидії змінам, управляти організаційним розвитком.	Опитування, проведення дискусій, ситуаційні завдання.	Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу Опрацювання окремих розділів програми, які не виносяться на лекції
3/2	Тема 9. Керівництво та лідерство Суть лідерства. Характеристика керівництва і лідерства. Типи влади. Підходи до вивчення лідерства. Організаційні бар'єри розвитку лідерства.	Знати: суть лідерства, характеристику керівництва і лідерства, типи влади, підходи до вивчення лідерства, організаційні бар'єри розвитку лідерства. Вміти: визначати бар'єри розвитку лідерства в організації, використовувати відповідні типи влади.	Опитування, проведення дискусій, ситуаційні завдання.	
3/2	Тема 10. Стилі лідерства Види стилів лідерства. Лідерство і підлеглі. Лідерство і команда. Харизматичне лідерство. Принципи етичного лідерства. Автентичне лідерство. Лідерство як служіння.	Знати: види стилів лідерства, про лідерство і підлеглих, лідерство і команду, харизматичне лідерство, принципи етичного лідерства, автентичне лідерство, лідерство як служіння. Вміти: використовувати на практиці методи розвитку лідерства, користуватись відповідними стилями управління.	Опитування, проведення дискусій, ситуаційні завдання.	Виконання індивідуального завдання Підготовка до проведення контрольних заходів (контрольних робіт, тестування, екзамену)

С а м о с т і й н а р о б о т а

Літературні джерела

1. Волохова І.В., Лук'янова О.М. Організаційна поведінка: конспект лекцій. Харків: УкрДУЗТ, 2023. 92 с.
2. Євтушенко В.А. Організаційна поведінка: конспект лекцій. Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2021. 84 с.
3. Лідерство та команда в публічному управлінні: конспект лекцій / укладачі: К.В. Таранюк, Я.В. Кобушко. Суми: Сумський державний університет, 2020. 175 с.
4. Лідерство у громаді. Як насажувати людей та досягати спільних цілей. Посібник/ Ібрагімова І.М. К.: Юстон, 2020. 106 с.
5. Мосій О.Б. Лідерство і організаційна поведінка. Курс лекцій. Тернопіль: ТНТУ, 2022. 285 с.
6. Нестуля О.О., Нестуля С.І., Кононец С.В. Основи лідерства: електронний посібник для самостійної роботи студентів. Полтава: ПУЕТ, 2018. 241 с. URL: <https://dut.edu.ua/ua/lib/1/category/2139/view/2161>
7. Орлів М.С. Розвиток лідерського потенціалу керівника сфери державного управління: навчальний посібник/ М.С. Орлів. К.: ДП «НВЦ»Пріоритети», 2017. 40 с.
8. Основи лідерства. Наукові концепції (середина XX – початок XXI ст.) : навч. посіб. / О. О. Нестуля, С. І. Нестуля. Полтава: ПУЕТ, 2016. 375 с.
9. Пашко Л.А. Самоменеджмент лідера місцевого самоврядування: навчально-методичні матеріали / За заг. ред. Л.А. Пашко. К., 2017. 154 с.
10. Про лідерство. Harvard Business Review. 10 найкращих статей. К: КМ-БУКС, 2018. 216 с.
11. Скібіцький О.М. Лідерство та стиль роботи менеджера: Навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2020. 192 с.
12. Хаїтов П.О. Розвиток трансформаційного лідерства на державній службі. Дисертація на здобуття наукового ступеня к.н. з держ. управл. за спец. 25.00.03 – державна служба. Дніпровський регіональний інститут державного управління НАДУ при Президентові України. Дніпро, 2017. 212 с.

1. Джоко Віллінк, Лейф Бебін. Абсолютна відповідальність: уроки лідерства від морських котиків. К: Книголав, 2020. 400 с.
2. Журнал інтелектуальної еліти «Персонал».
3. Кейт Ферраці. Неформальне лідерство. Як надихати команду та досягати результатів. Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2022. 224 с.
4. Колонна Дж. Лідерство й мистецтво зростання. К: КМ-БУКС, 2021. 256 с.
5. Максвелл Джон. 5 рівнів лідерства. К: Фабула, 2019. 304 с.
6. Максвелл Джон. 21 беззаперечний закон лідерства. Щоб вести за собою. Харків: Клуб сімейного дозвілля. 2017. 320 с.
7. Мітлощ А.В., Маляко В.О., Бажанюк В.С. Психологічні особливості лідерської обдарованості: концепції, діагностика, тренінги: Монографія. К.: Інститут обдарованої дитини, 2014. 290 с.
8. Мулфейт Ян, Кості Меліна. Позитивне лідерство. Як енергія і щастя надихають ефективну команду. Київ: Vivat, 2022. 416 с.
9. Нік Крейг. Лідерство починається з призначення. К: Фабула, 2019. 240 с.
10. Посібник з формування організаційної культури на публічній службі. Або як скласти пазл вашої організаційної культури. К.: НАДС, 2022. 170 с. URL: <https://nads.gov.ua/diyalnist/upravlinnya-personalom-na-derzhavnij-sluzhbi/organizacijna-kultura-na-publichnij-sluzhbi/p-osibnik-z-formuvannya-organizacijnovi-kulturi-na-publichnij-sluzhbi>

Політики курсу

Політика контролю

Використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування; тестування; виконання індивідуальних завдань; оцінювання результатів виконаних самостійних робіт; бесіди та обговорення проблемних питань; дискусії; індивідуальні консультації; екзамен. Можливий ректорський контроль.

Політика щодо консультування

Консультації протягом семестру проводяться на кафедрі менеджменту та адміністрування згідно затвердженого на початку навчального семестру графіку.

Політика щодо перескладання	Студент має право на повторне складання модульного контролю з метою підвищення рейтингу, як правило, протягом тижня після складання модульного контролю за графіком. Перескладання екзамену відбувається в терміни, визначені графіком навчального процесу.
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та іспиту заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування – за умов дистанційної форми навчання.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов’язковим компонентом навчального процесу. За наявності поважних причин (наприклад, хвороба, особливі потреби, відрядження, сімейні обставини, участь у програмах академічної мобільності тощо) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком за погодженням із керівником курсу та деканатом.

Система оцінювання

Розподіл балів для оцінювання успішності	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	Нарахування балів	Модуль 1			Модуль 2			Підсумковий контроль		Разом з дисципліни
	90-100	A	відмінно		Аудиторна та самостійна робота			Аудиторна та самостійна робота					
	82-89	B	добре		Теоретичний курс (тестування)	Практична робота		Теоретичний курс (тестування)	Практична робота				
	75-81	C	добре		10	20		10	35		25		100
	67-74	D	задовільно		Лекції №1-6	Практичне заняття №1	6	Лекції №7-14	Практичне заняття №5	7	Теоретичний курс	10	
	60-66	E	задовільно			Практичне заняття №2	7		Практичне заняття №6	7	Практичне завдання	15	
	35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання			Практичне заняття №3	7		Практичне заняття №7	7			
									Практичне заняття №8	7			
	1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни					Індивідуальне завдання	7				

т у д е н т а												
Затверджено рішенням кафедри менеджменту та адміністрування, протокол № 1 від «30» серпня 2023 року												